

Onderwerp

Voortgangsrapportage "Uitvoering beleidsplan maatregelen Natura 2000 moeras reset en grazige deel Oostvaardersplassen" t/m juni 2023

Kern mededeling:

Met deze voortgangsrapportage "uitvoering beheerplanmaatregelen Natura 2000 Moeras reset en grazige deel Oostvaardersplassen", worden Provinciale Staten geïnformeerd over de voortgang van de realisatie van de maatregelen.

Mededeling:

Gedeputeerde Staten van Flevoland zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Natura 2000 beheerplanmaatregelen in de Oostvaardersplassen. Dit wordt in samenwerking met Staatsbosbeheer, Waterschap Zuiderzeeland en Rijkswaterstaat Midden Nederland uitgevoerd. Op basis van de voortgang wordt jaarlijks een voortgangsrapportage opgesteld. Gedeputeerde Staten hebben de voortgangsrapportage op 3 oktober (#3168866) vastgesteld. De voortgangsrapportage is bijgevoegd als bijlage.

De voortgangsrapportage geeft de laatste stand van zaken, t/m 30 juni 2023, ten aanzien van de realisatie van de diverse maatregelen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de in de Commissie RND van 12 juli 2023, gestelde vraag.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de Woo (ja/nee aangeven)
Voortgangsrapportage t/m juni 2023 Uitvoering beheerplan maatregelen N2000 moeras reset en grazige deel OVP – t/m juni 2023	3062669	ja

Registratienummer

3168898

Datum

17 oktober 2023

Afdeling/Bureau

GE

Openbaarheid

Openbaar

Portefeuillehouder

Hofstra, H.J.

Ter kennisname aan PS en burgerleden

Voortgangsrapportage t/m juni 2023 Uitvoering beheerplan maatregelen N2000 moeras reset en grazige deel Oostvaardersplassen.

#3062669

1. Algemeen

Op basis van de voortgang van de maatregelen uit het N2000 beheerplan moeras reset en grazige deel Oostvaardersplassen stelt de provincie jaarlijks een voortgangsrapportage op in samenwerking met Staatsbosbeheer en Waterschap Zuiderzeeland. Deze rapportage geeft inzicht in de stand van zaken t/m juni 2023.

In de voortgangsrapportage worden de volgende zaken beschreven:

- Inzicht in de totaal planning van de uit te voeren maatregelen
- Stand van zaken van de maatregelen: per maatregel wordt een korte beschrijving gegeven van de voortgang van de maatregel. Daarnaast worden de werkzaamheden voor het aankomende periode benoemd.
- In de bijgevoegde Financiële paragraaf wordt de financiële planning en de daarvoor geldende kaders nader beschreven.

Jaarlijks stellen Gedeputeerde Staten de voortgangsrapportage 'Uitvoering beheerplan maatregelen N2000 moeras reset en grazige deel Oostvaardersplassen' vast.

2. Totaal planning

Onderdeel	Maatregel	Planning	Stand van zaken per 31/06/2023
<i>Moerasreset maatregelen</i>	Drempel, baggeren, overslagkade, stuw en kade	Afgerond, in 2021	
	Wegvangen van vis	Afgerond	
<i>Moerasreset - Waterstandsverlaging</i>	Waterpeil 80/90 cm verlagen t.o.v. -3,70m NAP	2021 e.v 1 ^e jaar 2022 2 ^e jaar 2023 3 ^e jaar 2024	In november 2021 is het gewenste lage waterpeil bereikt. Waarbij de nadruk ligt op het voldoende afvoeren van de neerslag, om het waterpeil niet op te laten lopen en de moerasvegetatie de kans te geven om zich uit te breiden met 500 hectare. In de winterperiode 2022-2023 stond vanwege de overvloedige neerslag ca 10-15 centimeter water in de grote plas. Eind juni was die neerslag weer afgevoerd en verdampt. Het is inmiddels goed zichtbaar dat de riet vegetatie zich aan het uitbreiden is.
<i>Moerasreset - Waterstandsverhoging</i>	Geleidelijk laten oplopen van het waterpeil	1 ^e jaar 2025 2 ^e jaar 2026 3 ^e jaar 2027	Afhankelijk van de rietontwikkeling zal vanaf eind 2024/begin 2025 waarschijnlijk het waterpeil geleidelijk weer worden opgezet en wordt er een dynamisch waterpeil gehanteerd.
<i>Grazige deel OVP Natura 2000 beheerplan</i>	Aanleg Vispassages	Afgerond Afgerond Start 3 ^e kwartaal 2023	Aanpassing stuw Kitstocht tbv vistrap is afgerond. De vistrap in de Kitstocht is aangelegd en in mei 2023 in gebruik genomen (zie foto). Vistrap 2 in de grondwal bij de inundatiezone wordt na het broedseizoen (3 ^e kwartaal) gestart met de uitvoering. Naar verwachting zal deze vistrap eind 2023 gereed zijn en in gebruik worden genomen.
	Graven extra poelen die bijdrage aan vergroten foerageermogelijkheden voor moerasvogels	Gedeeltelijk afgerond Start aug 2023	In totaal gaat het om het graven van diverse poelen. Twee poelen in het gebied Waterlanden zijn afgerond. Vanaf augustus 2023 wordt gestart met de aanleg van de laatste poel in het gebied Waterlanden. Verwachte oplevering voor het eind van 2023. De geplande poelen in het gebied Beemdlanden worden in de periode sept- november 2023 ontgraven. Bij natte weers- en terreinomstandigheden moet de ontgraving worden gestaakt en voortgezet in 2024.

	Aanleg visslenk van de Lage vaart naar de Waterlanden	Gedeeltelijk afgerond. Mogelijk wordt dit onderdeel niet binnen de gestelde uitvoeringstermijn van 31/12/2023 gerealiseerd	Aanleg visslenk is in 2020, in eigen beheer SBB gestart. Het overige deel van de visslenk is aanbesteed en in uitvoering. Jaarlijks wordt een gedeelte ontgraven. Gefaseerde uitvoering is nodig omdat alleen tussen augustus en november kan worden gewerkt vanwege broedseizoen en afschotperiode. In augustus 2023 start het laatste deel van de ontgraving van de visslenk. Bij natte weers- en terreinomstandigheden zal het werk moeten worden gestaakt en voortgezet in 2024. In het 4 ^e kwartaal 2023 zal hier meer duidelijk over ontstaan.
<i>Vernattingsopgave</i>	Poelvormige waterpartijen Beemddlanden	Eind 2023	Vanaf aug 2023 zal gestart worden met de werkzaamheden. Naar verwachting zullen de poelen eind 2023 gerealiseerd zijn. Bij natte weers- en terreinomstandigheden moet de ontgraving worden gestaakt en voortgezet in 2024.
	Inundatiezone Beemddlanden	Gereed (m.u.v. de waterpeilverhoging)	De ontgraving van de inundatiezone is uitgevoerd vanaf augustus 2022 en is inmiddels gereed. Verhoging van het waterpeil kan pas na afronding van het totale project. Tegen deze vernatting loopt nog een beroepsprocedure bij de Raad van State en er is een voorlopige voorziening ingesteld. Er is nog geen zittingsdatum bekend.
	Poelen met (on) begraasde eilanden Waterlanden	Gedeeltelijk gereed	2 van de 3 poelen zijn gereed , zie hierboven. Voor de 3 ^e poel bij de Zearend hut worden de werkzaamheden gestart vanaf aug 2023. Bij natte weers- en terreinomstandigheden moet de ontgraving worden gestaakt en voortgezet in 2024.
	Vernatting Broeklanden door waterpeilverhoging	Wordt uitgevoerd na positieve uitspraak van RvS	Vernatting van de Broeklanden is aanbesteed, maar hiervoor is geen opdracht verleend. Deze keuze is gemaakt omdat SBB nog in afwachting is van de uitspraak van de Raad van State over de noodzaak van een Wnb-vergunning voor inundatiezone Beemddlanden. De uit te voeren maatregelen in de Broeklanden zijn vergelijkbaar met de eerder genoemde maatregel inundatiezone Beemddlanden.

Foto Vistrap OVP gebied

Aanleg vis slenk Lage vaart naar de Waterlanden

Uitgevoerde activiteiten tot en met juni 2023

1. Maatregelen ten aanzien van de moerasreset

De provincie Flevoland werkt samen met Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat en waterschap Zuiderzeeland aan het herstel van de waarde van het moeras voor de Natura 2000 -instandhoudingssoorten. Dit is vastgelegd in het Natura 2000-beheerplan. De instandhoudingsdoelen worden bereikt door waterpeilverlaging en herinundatie van het moerasdeel (moerasreset).

De moerasreset zorgt voor een groter, vitaler rietmoeras, waarbij met een aangepast waterpeilbeheer deze langjarig (15-20 jaar) behouden blijven. Het moeras is een belangrijk broed- en foerageergebied voor een groot aantal moerasvogels. In het voorjaar van 2022 kwam de grote plas in zijn geheel droog te liggen. Inmiddels is de gehele vlakte gekoloniseerd door planten die juist van dat biotoop houden. Langs de randen, die al wat langer droog liggen, zijn grote oppervlakten aan rietplanten gesignaleerd. In de delen die net droog zijn komen te liggen staat vooral moerasandijvie. Het gebied ziet er prachtig uit en ontwikkelt zich volgens verwachting. Dit is terug te zien in het aantal en aan de grotere verscheidenheid aan vogels die specifiek houden van droger rietmoeras. Het zal echter nog een aantal jaren duren voordat de gehele doeloppervlakte (naar verwachting 500 hectare) begroeid is met riet. Op dit moment worden er nog afrondende werkzaamheden ten aanzien van de stuw uitgevoerd. Na afronding hiervan zal de eindafrekening worden opgemaakt.

2. Maatregelen Grazige deel OVP

Op basis van een door SBB ingediend projectplan hebben GS in 2020 een provinciale subsidie verstrekt voor uitvoering van maatregelen in het grazige deel van de Oostvaardersplassen voor de periode 2021 t/m 2023.

In dit projectplan wordt invulling gegeven aan de geformuleerde uitgangspunten uit het "Natura 2000- beheerplan" en aan het "Beleidskader beheer Oostvaarderplassen" dat voortkomt uit het advies van de commissie van Geel.

Het projectplan is uitgewerkt in een definitief ontwerp (DO) waarin de onderstaande opgave zijn opgenomen:

- Het onderling verbinden van poelen;
- Het realiseren en vergroten van de intrek van vis door de aanleg van vispassages in het grazige gebied;
- Het verbeteren van verbindingen voor vissen zowel met de wateren binnen als buiten het gebied (Lage Vaart);
- Door de hierboven genoemde maatregel worden de foeragemogelijkheden van lepelaars en reigerachtigen binnen het gebied vergroot. Door het aanleggen van eilanden wordt ook door andere vogelsoorten hiervan geprofiteerd.

Voortgang

In 2020 heeft SBB in eigen beheer een gedeelte van de visslenk ontgraven. In 2021 heeft de 1^e aanbesteding van de natuurmaatregelen plaatsgevonden en zijn deze maatregelen in uitvoering genomen. In 2022 zijn de overige natuurmaatregelen en de recreatieve maatregelen aanbesteed en in uitvoering gegaan.

Gereed zijn de eerste van de twee vistrappen en de aanleg van de inundatiezone Beemddlanden. De 1^e vistrap is succesvol, er wordt al regelmatig vis in waargenomen. De ontgraving van de visslenk en poelen zijn momenteel in uitvoering. Het gaat om grote hoeveelheden grondverzet die gefaseerd wordt uitgevoerd. De maatregelen in de Broeklanden en de aanleg van poelen in de Spoorzone zijn nog niet gestart.

Onvoorziene omstandigheden

Een aantal onvoorziene maatregelen heeft geleid tot vertraging in de uitvoering.

- **Bezwaar en beroep Wnb-vergunning**

Tegen de (eerder) afgegeven Wnb-vergunning (later vervangen door het besluit dat geen vergunning nodig is) is in 2020 bezwaar ingediend. Deze bezwarenprocedure heeft in de zomer van 2020 geleid tot het afbreken van de reeds in gang gezette aanbesteding van maatregelen in het kader van de Natura 2000- en vernattingsmaatregelen. Na afwijzing van het bezwaar, is beroep aangetekend en na afwijzing van het beroep is hoger beroep aangetekend bij de Raad van State. Op dit moment (juli 2023) is behandeling van het bezwaar van de Raad van State nog niet geagendeerd. Zolang er geen uitspraak is, bestaat het risico dat voorgenomen maatregelen niet tijdig gestart en uitgevoerd kunnen worden. Dit heeft met name betrekking op realisatie van de inundatiezone Beemddlanden en de poelen in de Spoorzone. Er is een voorlopige voorziening ingesteld zodat deze maatregelen dienen te wachten op uitspraak van de Raad van State.

- **Bodemverontreiniging / geen vermarkting vrijkomende grond**

Het uitgangspunt bij de subsidieaanvraag was dat een aanzienlijk deel van het werk kostenneutraal zou kunnen worden uitgevoerd door vermarkting van vrijkomende klei/grond. Geconstateerd is echter dat de bovengrond een te hoog gehalte zware metalen bevat. Hierdoor mag deze grond niet buiten de Oostvaardersplassen worden gebracht en dus ook niet worden vermarkt. De plannen zijn hierdoor aangepast hetgeen tot vertraging heeft geleid.

- **Beschermde soorten**

In november 2021 werden op een onverwachte plek beschermde rugstreeppadden in winterrust aangetroffen. Dit betreft de locaties waar de kades voor de ecokarroute zijn voorzien. De werkzaamheden zijn om deze reden gestaakt om in augustus 2022 weer te zijn hervat. In 2023 vindt afwerking van de kades plaats.

- **Vogelgriep**

In november 2021 is in Flevoland vogelgriep geconstateerd. Daarom zijn de werkzaamheden in de Oostvaardersplassen die watervogels verstoren direct stilgelegd. Ook recent was er wederom sprake van een vogelgriep uitbraak. Dit heeft de voortgang van de werkzaamheden vertraagd.

- **Geschil aannemer**

Met de aannemer van de Natura2000-maatregelen is in 2022 een geschil ontstaan over de bodemgesteldheid en kwaliteit van de ontgraven grond. De aannemer heeft het werk gestaakt, waardoor in 2022 weinig voortgang is geboekt. Inmiddels is het contract met deze aannemer beëindigd en is een nieuwe aannemer gestart met de uitvoering van de maatregelen.

Vertraging

Door alle bovengenoemde onvoorziene omstandigheden heeft de totale uitvoering van de maatregelen vertraging opgelopen.

De aankomende maanden (tot het eind van 2023) zullen er in het gebied veel activiteiten uitgevoerd worden. Die ook voor de bezoekers/ voorbijgangers goed zichtbaar zullen zijn. SBB gaat actief op haar website informatie verstrekken over de uitvoering van de werkzaamheden.

Naar verwachting wordt de opgelopen vertraging in 2023 zo veel mogelijk ingelopen. Aan het eind van 2023 zal hierover meer duidelijkheid zijn.

De peilverhoging in de inundatiezone Beemdlanden, de aanleg van poelen in de Spoorzone en maatregelen in de Broeklanden kunnen pas gestart worden nadat er een uitspraak van de Raad van State is. Dit is afhankelijk van de nog te agenderen zittingsdatum.

3. Financiën

Het totaal beschikbaar gestelde budget, voor uitvoering van de Natura 2000 beheersmaatregelen OVP, bedraagt € 5,4 mln. Dit bedrag betreft € 4,6 uit het oorspronkelijke strategische plan Natura 2000 maatregelen OVP, inclusief het meerwerk voor de versterking van de drempel en BTW kosten, zijnde € 0,8 mln. Het niet kunnen vermarkten van de uitgegraven grond heeft er toe geleid dat een kostenneutrale uitvoering niet meer mogelijk is gebleken. De inrichtingsplannen zijn hierdoor gewijzigd waardoor ook de projectkosten zijn gestegen. Daarnaast zijn de prijzen van energie, grondstoffen en bouwmaterialen in 2022 sterk gestegen. Ook dit heeft geleid tot hogere projectkosten.

De hoger uitvallende projectkosten worden door Staatsbosbeheer opgevangen. Er is op dit moment dan ook geen sprake van een financieel risico.